

اصول تفسیر و تاویل

مقارن، مبرر، شنبه بین آراء علامه طباطبائی و برجسته ترین مفسران

(جلد اول)

تألیف:

آیت الله سید کمال الحائری

ترجمه:

مهدی گل بخش منشادی

ویرایش و بازنگری:

دکتر مسعود فکری

انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۳
صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵
E-mail: isu.press@yahoo.com
فروشگاه اینترنتی:
www.ketabesadiq.ir

دانشگاه امام صادق

اصول تفسیر: پیل، تقریر: علامه سید کمال حیدری ■ مترجم: مهدی گل‌بخش منشادی
ویرایش و بازنگری: دکتر محمد فکری ■ ناشر: دانشگاه امام صادق (ع) چاپ اول: ۱۳۹۳
قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال شمارگان: ۵۰۰ ■ چاپ و صحافی: زلال کوثر ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۳۸۰-۸

حق چاپ محفوظ است و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: حیدری، سید کمال، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور: اصول تفسیر و تأویل/تقریر: اعمال حیدری؛ مترجم
مهدی گل‌بخش منشادی؛ ویرایش و بازنگری: محمد فکری،
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ج ۱، ۵۶۶، فلسفه، فقه، حدیث، قرآن و معانی،
فروست: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)، ۵۶۶، فلسفه، فقه، حدیث، قرآن و معانی،
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۳۸۰-۸ - ۱۱۰۰۰۰ ریال
عنوان قراردادی: اصول التفسیر و التأویل/مقارنه مهجیه بین آراء العلماء
ابرز المفسرین، فارسی،
موضوع: تفسیر - فن
موضوع: طباطبائی، محمدحسین، ۱۲۸۱ - ۱۳۶۰ - نقد و تفسیر
موضوع: تفاسیر
موضوع: قرآن - تأویل
موضوع: قرآن - اعجاز
شناسه افزوده: گل‌بخش منشادی، مهدی، ۱۳۷۱ - مترجم
شناسه افزوده: فکری، محمود، ۱۳۳۶ - ویراستار
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ - ۴۱ - ۵۸۷ - ۹۱ / BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۷۱
شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۲۳۳۸۱

فهرست مطالب

۹	سخن ناشر
۱۱	نگاهی گذرا به روش علمی آیت الله سید کمال حیدری
۱۵	مقدمه ویراستار
۱۷	فصل ۱. مروری بر زندگی علامه سیاحی
۱۷	مرحله اول: شکل گیری شخصیت
۱۹	مرحله دوم: رشد بعد فلسفی و علمی
۲۳	تربیت عرفانی علامه نزد استاد قاضی رضا انصاری
۲۵	مرحله سوم: زراعت و کشاورزی
۲۶	مرحله چهارم: تأسیس مدرسه قرآنی و فلسفی
۲۸	احیاء علوم عقلی و فلسفی
۳۰	تربیت کردن عده ای از علما
۳۱	نگاهی کوتاه به زندگی شخصی و سلوک علمی او
۳۱	زندگی ساده
۳۴	تواضع شخصی و علمی
۳۸	سلوک عرفانی
۴۰	محبتش به اهل بیت
۴۲	وفات

فصل ۲. آثار و شخصیت علمی علامه طباطبائی.....	۴۵
شخصیت علمی علامه طباطبائی.....	۴۶
علامه طباطبائی در کلام آیت الله جوادی آملی.....	۴۶
علامه طباطبائی در کلام علامه طهرانی.....	۴۹
علامه طباطبائی و مقام مجرد عقلی.....	۵۵
آثار علمی.....	۵۶
اصول فلسفه.....	۵۹
بدایة الحکمه، نهاية الحکمه.....	۶۴
مختصر الحکمه، دو کتاب بدایه و نهایه.....	۶۶
استنباط شیوه‌ای برهانی در مسائل فلسفی.....	۶۶
۲. فصل مشترک مسائل و نظم منطقی آن.....	۶۹
تصویر دقیق‌تر از سائیر.....	۷۲
آزاد کردن بحث فلسفه از طبعیات کلاسیک.....	۷۵
تلاش‌های علامه در زمینه معرفت.....	۷۶
فرق گذاشتن بین ادراکات حقیقی و اعتباری.....	۷۷
تلاش‌های علامه در زمینه فلسفه.....	۸۱
برهان صدیقین در پوششی جدید.....	۸۱
توحید ربوبی.....	۸۳
آثار اعتقاد به حرکت جوهری.....	۸۵
عدم فرق بین فاعل بالقصد و فاعل بالجبر.....	۸۷
مباحثات علمی و فلسفی با پروفیسور هانری کربن.....	۸۸
اهمیت این گفتگوها.....	۸۹
تعلیقات علامه بر بحار الانوار.....	۹۳
المیزان فی تفسیر القرآن.....	۹۸
المیزان در کلام بزرگان.....	۹۹
محمد جواد مغنیه و تفسیر المیزان.....	۹۹
علامه طهرانی و المیزان.....	۱۰۱
مزیت‌های تفسیر المیزان.....	۱۰۱

فصل ۳. اصول تفسیر و تأویل.....	۱۰۵
اصل اول: حجیه ظواهر قرآن کریم.....	۱۰۵
دلایل قائلین به حجیت ظواهر قرآن کریم.....	۱۰۵
دلیل اول: نزول قرآن به زبان عربی میب.....	۱۰۵
دلیل دوم: قرآن معجزه جاوید دین اسلام است.....	۱۰۷
دلیل سوم: حدیث ثقلین.....	۱۱۷
دلیل چهارم: روایات عرضه بر کتاب.....	۱۲۲
دلیل پنجم: استدلال ائمه به کتاب.....	۱۲۵
دلیل ششم: حجیت ظواهر قرآن کریم.....	۱۳۴
گرایش اول: ادعای خروج تخصصی.....	۱۳۵
ادعای اول: ادعای اهل سنت برای قرآن.....	۱۳۵
ادعای دوم: ادعای اهل بیت برای قرآن.....	۱۳۹
گرایش دوم: ادعای خروج تخصصی.....	۱۴۰
استدلال به دودسته از روایات.....	۱۴۰
اصل دوم: تفسیر قرآن به.....	۱۵۳
نگاهی کوتاه به تاریخ تفسیر قرآن.....	۱۵۳
نظریه تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۶۱
چرا واجب است قرآن با قرآن تفسیر شود.....	۱۶۲
نمونه های عملی.....	۱۶۹
جایگاه حدیث در تفسیر قرآن.....	۱۷۳
نگاهی گذرا به تاریخ حدیث بعد از پیامبر (ص).....	۱۷۳
نقش پیامبر (ص) در فهم قرآن.....	۱۸۲
جایگاه اهل بیت (ع) در فهم قرآن.....	۱۸۵
جایگاه صحابه در فهم قرآن.....	۱۹۰
جایگاه عقل در فهم و تفسیر قرآن.....	۱۹۲
قرآن و صورت های منطقی.....	۲۰۰
شبهه ها و پاسخ آنها.....	۲۰۴
چند نمونه از گفتار منکرین منطق.....	۲۰۵

۲۱۲.....	نقش عقل بین تحمیل و به کارگیری.....
۲۱۵.....	رابطه بین تقوا و استدلال عقلی.....
۲۲۲.....	اصل سوم: تفسیر به رأی.....
۲۲۳.....	جملات بزرگان در فهم موضوع تفسیر به رأی.....
۲۲۳.....	سخن غزالی.....
۲۲۶.....	سخن طوسی.....
۲۲۷.....	سخن ابن تیمیه.....
۲۲۸.....	سخن آلوسی.....
۲۳۰.....	سخن ابن باز و تونسی.....
۲۳۳.....	سخن علاء طباطبائی.....
۲۴۲.....	سخن امام خمینی رحمه الله علیه.....
۲۴۴.....	دو وجه.....
۲۴۶.....	مناطق سه گانه.....
۲۴۹.....	سخن شهید صدر.....
۲۵۰.....	اصل چهارم: محکم و مشابه.....
۲۵۳.....	معنای محکم و مشابه در قرآن.....
۲۵۷.....	اقوال متعدد در زمینه محکم و مشابه.....
۲۸۴.....	معنای ام الکتاب بودن محکومات.....
۲۸۷.....	مثال تطبیقی: رؤیه الله.....
۲۹۳.....	روایت قلبی در احادیث اهل بیت.....
۳۰۳.....	حکمت اشتمال کتاب بر مشابهات.....
۳۰۹.....	منابع و مأخذ.....

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم - سوره مبارکه النمل - آیه شریفه: ۱)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) که از سوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است. این امر از طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام دهد.

از این حیث «تربیت» راهبردی نمونه‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی باشد، ملاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی اسلامی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهرمندی از نتایج آنهاست. رایج‌ترین منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی به حساب می‌آیند و نمی‌توان آینده درخشانی را بدون توانایی‌های علمی -

پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ‌گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق علیه السلام در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم اکنون ثمرات نیکویی آن در فضای ملی و بین‌المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیانگذاران و دانش‌آموختگان این نهاد است که امید می‌رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه‌جانبه اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در حوزه علمی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق علیه السلام با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامع در سطح کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن‌ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده تا این چنین پژوهش‌ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم شده‌اند می‌گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمان و اندیشه‌ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - در راستای اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و متعهد به طری این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت علمی امام صادق علیه السلام را در گستره بین‌المللی به همراه خواهد داشت. (پیشگامان)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه